

Návrh na legislatívne ukotvenie učebnicového trhu

Otvorený učebnicový trh musí mať nezvratiteľné legislatívne ukotvenie, ktoré bude postavené na transparentnosti a bude minimalizovať riziko korupčného prostredia (a správania).

1. Edukačné prostriedky a ich životný cyklus

Základným prostriedkom na systematickú, koncepcnú a ucelenú vzdelávaciu politiku sú kvalitné a dostatočné edukačné prostriedky, ktoré reflektujú najnovšie metodické postupy a didaktiky. Bez učebníc, pracovných učebníc, pracovných zošitov pre žiakov/študentov a metodických podporných materiálov pre učiteľov nebude žiadna škola kvalitná a žiadna reforma úspešná.

Štát rozumie pod EP najmä tlačené učebnice, pracovné zošity a pracovné učebnice, pričom definuje dĺžku životného cyklu – tzv. obnoviteľnosť učebnicového fondu na školách (vyhláška č. 527/2021 MŠVVaŠ SR).

Je nevyhnutné, aby v súčasnej digitálnej dobe začal štát aktívne vytvárať predpoklady na tvorbu a implementáciu **digitálnych EP** (nie PDF), kde by sa ich životnosť obnovovala každoročne pomocou licenčných kľúčov. Je zároveň dôležité zmeniť sadzbu DPH na tento formálny typ EP¹.

2. Systém schvaľovania EP

Systém schvaľovania EP musí byť jednoduchý, prehľadný a najmä transparentný a bezkorupčný. Vydavateľ pracuje niekoľko rokov na tvorbe a vývoji učebnice a učebnicovej sady a je v záujme štátnej inštitúcie, aby na trhu bolo diverzifikované portfólio EP.

Vydavateľ môže predkladať na schválenie učebnice (súbor učebníc) pre konkrétny ročník jednotlivo alebo v učebnicových sadách (pre celý cyklus, stupeň vzdelávania). Pokiaľ predkladá iba jednu učebnicu, musí byť súčasťou dokumentov aj materiál popisujúci koncepciu učebnicovej sady a časový harmonogram predkladania/vydania jednotlivých súčastí.

Edukačné prostriedky môže predkladať vydavateľ na schválenie kedykoľvek.

Štátny orgán vymenuje zoznam recenzentov, ktorých vyškolí a ktorí svojou erudíciou posudzujú len súlad učebnice/učebnicovej sady so štátnym vzdelávacím programom.

Vydavateľ predloží na posúdenie spolu s učebnicou (1) aj koncepciu učebnicovej sady (2). Koncepcia učebnicovej sady je dokument, ktorý obsahuje informácie o súlade so ŠVP, opis použitej didaktiky (3) a dva posudky od recenzentov zo zoznamu recenzentov (4).

Pokiaľ recenzenti v znaleckých posudkoch označia predložený materiál za spĺňajúci súlad so ŠVP, štátny orgán udelí danému materiálu Potvrdenie o súlade so ŠVP.

Tento dokument má časovo obmedzenú platnosť – do obdobia vzniku nového ŠVP.

Všetky schválené učebnice musia byť zaznamenané v katalógu schválených učebníc s uvedením a) predmetu, ročníka, typu školy; b) mena/priezviska autora/autorov; c) názvu vydavateľa; d) mien recenzentov a ich znaleckých posudkov; e) hmotnosti tlačenej učebnice; f) roka schválenia; g) informácie o forme (digitál/print/hybrid...).

¹ Znížená sadzba je prípustná na elektronické produkty podľa:

<https://www.consilium.europa.eu/media/36517/st12622-en18.pdf>.

Katalóg schválených učebníc zverejnený na webovom rozhraní slúži pre učiteľov/pedagogické rady a je inovovaný vždy po schválení novej učebnice (prípadne v stanovených termínoch, kedy školy rozhodujú o nákupe nových učebníc).

3. Stabilita ŠVP a zodpovednosť za rozhodnutie a používanie (vrátane procesu objednávania a nákupu)

Pre procesy vývoja, tvorby a realizácie učebníc je dôležité, aby štát poskytol dostatočne veľký časový priestor na tvorbu učebníc a na ich overenie v praxi. Schválený ŠVP musí byť verejnosti dostupný a nemal by byť inovovaný častejšie ako každých 10 rokov (cyklus jednej generácie) – jeho stabilita poskytne tak odbornej, ako aj pedagogickej verejnosti možnosť koncepčne reagovať.

Zodpovednosť za rozhodnutie výberu učebnice musí mať učiteľ/pedagogická rada. Vybrané učebnice majú byť používané v stanovenom životnom cykle.

4. Príspevok od štátu na učebnice/cenová stratégia

EP by mali byť dostupné a distribuované bezplatne pre žiakov/študentov a učiteľov. Slobodný prístup umožňuje väčšiemu počtu ľudí získať prístup k vzdelávaniu, a tým prispieva k zmierneniu finančných bariér, ktoré môžu brániť prístupu k vzdelaniu.

Cenová stratégia štátu musí rešpektovať princípy transparentnosti a efektívnosti tak na úrovni finančných operácií, ako aj na úrovni pracovnej sily. Pokiaľ štát stanovil životný cyklus učebníc, musí stanoviť aj sumy určené na obnovu knižničného fondu školy. Táto cenová politika môže byť postavená na a) sume pre žiaka; b) sume pre ročník a c) musí reflektovať typ školy, ako aj digitálne učebnice.

Je dôležité, aby rozpočet na edukačné prostriedky bol trvalou súčasťou rozpočtu MŠVVaŠ SR, vyplýval zo zákonnej úpravy a jeho výška bola stanovená voči HDP tak, aby kopírovala vývoj spoločnosti. Náš návrh je, aby to bolo vo výške **0,03 %**².

Školy si musia byť isté, že finančné prostriedky na EP budú súčasťou ich rozpočtu a môžu s nimi počítať pri tvorbe a plánovaní školského vzdelávacieho programu.

Špecifická situácia nastáva pri nasadzovaní nového ŠVP. Implementácia nového ŠVP predpokladá a vyžaduje používanie úplne nových EP, t. j. nemôžeme počítať so žiadnymi „skladovými“ zásobami na školách. V tzv. reformných ročníkoch by objem finančných prostriedkov mal byť stanovený tak, aby pokrýval 100 % nákladov na EP (ročný náklad na reformný ročník = 6 mil. eur³).

Bratislava, 6. 7. 2023

Miroslava Bianchi Schrimpelova;	EXPOL PEDAGOGIKA s. r. o.; Dr. Josef Raabe Slovensko, s.r.o.
Peter Beroi;	LiberaTerra, s.r.o
Ing. Miroslav Sedláček;	Vydavateľstvo AITEC
Nora Tóthová;	Terra vydavateľstvo,s.r.o.
Andrea Töröková;	Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, s. r. o.
Ing. Stanislav Madarás;	Orbis Pictus Istropolitana, s.r.o

² Napr. v roku 2022 je celková výška HDP v bežných cenách 109 651,9 mil. eur a suma určená na edukačné prostriedky k 2022: 32,89 mil. eur.

³ 50 000 žiakov v ročníku × počet predmetov/oblastí × 10,- eur na 1 titul.